

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Йоланда Зографова

ИИНЧ-БАН

относно дисертация на тема

„Социалнопсихични аспекти на отношенията лекар-родилка в клиники за недоносени бебета“ за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ в област на Висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, научна специалност Социална психология,

редовен докторант Велислава Мариус Донкина

Представеният дисертационен труд е посветен на тема и проблем, не само значими и актуални в контекста на социалното развитие и демографския дисбаланс, но и преди всичко в контекста на развитието на модерна психология, с широко приложими постижения. Изследвайки реалната и житейски трудна ситуация на майките с недоносени бебета в най-кризисния процес на първите седмици на живота дисертационната работа има като своя цел да проучи социалнопсихологичните фактори, които влияят върху отношенията между майката и лекаря в неонатологии, и да провери доколко те са бариера или пък благоприятстват поемане от лекарите „символичната роля“ на „достатъчно добра майка“.

Работата се опира на два много добре развити психологически подхода – психоаналитичния и социалнопсихологичния. Същевременно използваните методи дават основание изследването да се определи като базирано на смесена методология, което е най-сериозно развиваната тенденция през последните години в световното психологическо познание. Полуструктурирани интервюта, контент анализ на наративи, фокус групи, експертна оценка, въпросници, включено наблюдение – всички тези методи са приложени от докторанта в един балансиран и както показват резултатите, успешен вариант.

В теоретичните части на труда компетентно и детайлно са изложени психодинамични и социалнопсихологични теории, подходи, изследвания, на основата

на които логично е построена методологичната и проведена емпиричната част от дисертацията. Накратко, доказва се, значимостта на интрапсихичните фактори, личната история и травматичен опит за емоционалните очаквания и нагласи на майките, оказващи се в дисонанс с готовността на лекарите да изпълняват преди всичко своята професионална роля, без да разширяват общуването с пациенти по посока на техните вътрешни страхове, стрес, тревожност. Изследването успява да прояви силата на двата използвани подхода, като в разглежданите ситуации интрапсихичните процеси според автора, играят водеща роля, но винаги в контекста на социалната интеракция и символното приемане на една или друга роля. Както концептуално логически, така и чрез емпиричното изследване докторантът успява да изясни оригинално разминаването в „играта“ на ролите, от страна на лекари, с търсенията и идентифицирането на нови значими други от страна на майките, свързано с минал осъзнат, както и несъзнаван личен опит от близкото обкръжение и от връзките с техните собствени майки.

Очертан е и много сериозният въпрос относно подготовеността на медиците у нас от гл. т. на техните социалнопсихични компетентности, практика да общуват с пациента, без да излизат извън професионалната си роля. Особено ценен принос е подготовката на практическа програма за тяхното обучение в тази насока.

Социалната интеракция, контактът са едни от най-важните и доказани в традициите на социалната психология, условия за сближаване на позиции, за пораждаване на позитивни перцепции и за съвместно изграждане и разбиране на ролева и символна среда. Независимо от напрегнатата медицинска професия, клиничният контекст създава достатъчно предпоставки за предаване на знаци в общуването и за тяхното разбиране. В критични ситуации обаче, каквато е ситуацията с недоносените бебета и техните тревожни майки очевидно са необходими предварително изградени умения за участие в символното взаимодействие. Донкина убедително доказва и през двете гледни точки необходимостта от консултативна и образователна работа, за да се реализират наистина срещите между участниците в този значим за живота преход. Дисертационният труд отваря посоки за дискусия както в теоретичен, така и в прагматичен план. Откроява се фактът, че при всяка житейска ситуация, независимо от степента на нейната сложност, човек носи изборите в себе си, но ги и пренамира, интерпретирайки символното съдържание на взаимното съпреживяване с другите. Ролевото поведение освен формално, носи винаги и

неформални съдържания и реализация, и не би могло да е пълноценно при отделяне на емоционалното от професионалното. Това рефлектира и в очакванията на пациента. А в професионалния профил на хуманитарните професии още повече е необходимо присъствие на социалнопсихични компетентности и способността да се общува и да се приема ролята на другия в нейните символи и в нейните ефекти.

В заключение, на основата на представения дисертационен труд, убедено подкрепям придобиването на образователната и научна степен „Доктор“ по психология от Велислава Мариус Донкина.

20.02.2017г.

Проф. д-р Й. Зографова